

Hromadný nález mincí mezi Klobuky a Vrbičany (okr. Kladno) v roce 1846

Karel Sklenář

Abstract: A Coin Hoard Found between Klobuky and Vrbičany (Kladno District) in 1846

A hoard of coins from the turn of the 12th and 13th centuries was discovered between Klobuky and Vrbičany in 1846. The coins and the container were preserved by economic official K. M. Lambl; however, more detailed information regarding the hoard and its composition was not recorded in the academic literature. This article presents the archival sources and contemporary press reports which shed light on the find circumstances and content of the hoard.

Keywords: Klobuky; Vrbičany; Kladno District; 13th century; coin hoard; K. M. Lambl; J. Helbling von Hirzenfeld

Nálezy, bez ohledu na význam, mají různé osudy. Ojedinelá mince, pokud je zaznamenána a určena, může se nakonec stát významným pramenem – a naopak i významný „poklad“, pokud není numismaticky zpracován, může skončit v úplném zapomenutí. To je případ hromadného nálezu, ke kterému došlo v roce 1846 mezi Klobuky a Vrbičany (okr. Kladno), jehož podrobnější popis v odborné literatuře, až na stručný regist bez bližšího určení v klasických soupisových *Nálezech mincí*, ne-najdeme.¹ A přitom existují archivní doklady, které okolnosti a obsah tohoto nálezu objasňují a dovolují blíže klasifikovat, pouze dosud zůstaly zčásti nepovšimnuty a zcela nevyužity.

První zpráva o nálezu nádoby s 83 starými stříbrnými mincemi se objevila v denním tisku 21. května 1846 (příloha 2). Do *Pražských novin* ji zaslal Karel Milan Lambl z Peruce, jenž poměrně podrobně popsal místo i okolnosti nálezu a zejména rozmanité obrazy na mincích, které považoval za zobrazení pohanských bůžků a nádobu za popelnici (to vše pod vlivem romantických představ o památkách pohanských Čechů, v této krajině poměrně známých už od časů vykopávek Matyáše Kaliny z Jäthensteinu a Františka Karla Miltnera na Slánské hoře a jejím okolí).

Karel Milan Lambl (1823–1894) byl vrchnostenským úředníkem, ne ovšem obyčejným. Původem z Letín na jižním Plzeňsku, byl jedním ze čtyř bratrů, z nichž každý se nějakým způsobem dotkl české archeologie v jejích počátcích, zejména právě ve 40. letech 19. století, ačkoli jejich jména byla v tomto oboru dávno zapo-

¹ *Nálezy II/2*, s. 98, č. 1865, zde jako „Vrbičany, okr. Slaný“.

menuta a teprve nedávno oživena.² Znamější z nich zůstal jen lékař Vilém Dušan Lambl jako jeden z velmi blízkých přátel Boženy Němcové; byl však i přispěvatelem do *Časopisu českého Musea*, redigovaného právě tehdy J. E. Vocelem.

Karel Milan nastoupil úřednickou dráhu po studiích v Praze, kdy pomáhal svému bratranci, známému spisovateli a pedagogovi Karlu Slavoji Amerlingovi, v jeho pedagogických snahách. V době odkrytí klobuckého nálezů působil na thunovském panství Peruc, kde jeho kariéra skončila zrušením patrimoniální správy v roce 1850. Naštěstí jej odtud znal přední zemědělský ekonom Antonín Emanuel Komers, jenž původně panství řídil a v roce 1844 se stal ústředním ředitelem všech thun-hohensteinských statků; ten jej už roku 1849 pozval do významné zemské zemědělské školy v Libverdě u Děčína, kde se K. M. Lambl nakonec stal přednostou ústavu a profesorem hospodářství.³ Dnes je znám jako zakladatel české zootechniky a zemědělského názvosloví.

Nevíme, jaký byl jeho podnět k zájmu o památky a nálezy, ale stejně jako jeho bratr František Sudimír Lambl, s nímž začínal úřednickou dráhu, byl od poloviny 40. let 19. století ve styku s Archeologickým sborem a byl i dárcem různých nálezů z Peruce a okolí do Národního muzea; dokonce měl i vlastní archeologickou sbírku.

Ještě významnější než zpráva v novinách byl však dopis psaný Lamblem zhruba souběžně a zasláný Janu Erazimu Vocelovi⁴ (1802–1871), zakladateli české archeologické vědy a dějepisu umění, jenž v té době uváděl do života Archeologický sbor Národního muzea (tehdy ještě oficiálně Vlastenského musea v Čechách) a měl právě za sebou vydání jakési první učebnice české archeologie v odborné i lidové verzi (1845). Zmíněný dopis (příloha 1) je pozoruhodný už proto, že Lambl jako vrchnostenský úředník, tedy příslušník prostředí až snaživě německojazyčného, píše česky, navíc poměrně vytříbeným slohem a dobrým pravopisem; to svědčí o jeho sečtělosti v mateřském jazyce, před rokem 1848 ještě dosti vzácné. Že byl ve styku s okolními nečetnými vlastenci, svědčí zmínka v dopise o P. Františku Danešovi, vzdělanému knězi, pedagogu a národohospodáři, který od roku 1840 působil na perucké faře jako administrátor a od roku 1848 jako farář a děkan známý mezi předáky českého národního života, v Národním muzeu pak jako dárcem archeologických nálezů.⁵ Lambl navíc projevoval nadšený zájem o památky spojené s dávnověkem vlasti. Ochotně se angažoval v záchraně nálezů a vyšetření jeho okolností, nabízel dokonce napsat o něm širě založený článek do *Časopisu českého Musea*; snad tu působil i předpoklad, že vrchnost s tím bude srozuměna (hrabě František Thun-Hohenstein mladší, o němž je v závěru dopisu zmínka, stál v čele Společnosti vlasteneckých přátel umění a v letech 1841–1843 byl dokonce prvním předsedou Archeologického sboru).

Pomineme-li „pohanskou“ interpretaci, o které Lambl uvažuje jen podmíněně (včetně úvahy o zobrazení slovanského pohanského boha Peruna na mincích), zatímco denní tisk se jí už chopil jako definitivní, mají zásadní význam jeho věcné in-

² Sklenář 2016.

³ Pšeničková 1965, zejména s. 127–128.

⁴ Sklenář 1981, k Vocelově pozdější činnosti v oboru numismatiky s. 217–219; Sklenář 2020.

⁵ K osobnosti F. Daneše viz Hrubá 2000.

formace i pečlivé zjišťování místa nálezu. Pro identifikaci naleziště udělal Lambl vše, co za tehdejších podmínek mohl. Z několika jeho textů lze shrnout, že šlo o místo s písčítým náplavem na úpatí stráně zvané Na skalách, pod pískovcovou skalou hned nad levým břehem Teleckého (dnes Skalského) potoka, 510 kroků na jih od okraje vsi (obecní sýpky), kde potok přicházející od Telců naráží na skalní břeh a otáčí se k jihu do Klobuk.

Důležitý je detail, na který upozornila *Bohemia* v dodatku ke své zprávě (příloha 6): ačkoli Lambl z pochopitelných důvodů popisuje lokalitu tak, jako by byla ještě na katastrálním území Vrbičan, a tedy na peruckém panství (čemuž by ovšem nasvědčovalo kopání písku tamním čeledínem F. Hronem), *Bohemia* tiskne zvláštní opravu v tom smyslu, že jde už o katastrální území Klobuky, které zde zasahuje do vrbičanského, a naleziště tedy náleží sousednímu panství Vraný, patřícímu pražské Metropolitní kapitule u sv. Víta. Při pohledu na katastrální mapu musíme tomuto upozornění dát za pravdu (obr. 1). Naleziště je stejně vzdáleno od Vrbičan směrem na jih jako od Klobuk na sever. Dnes těmito místy prochází silnice z Klobuk do Vrbičan, nahrazující starou cestu. Jestliže tedy Lambl vzal nález na perucký panský úřad a nadále se počítalo s hrabětem Thun-Hohensteinem jako příslušnou vrchností, nebylo to zřejmě majetkoprávně čisté, ale není známo, že by úředníci vranské vrchnosti jako právnické osoby (a tedy osobně neangažovaní) protestovali, a to ani poté, co noviny tento fakt zveřejnily.

Obr. 1. Prostor mezi Klobuky a Vrbičany na mapě 2. vojenského mapování z poloviny 19. století (poloha nálezu vyznačena šipkou).

K. M. Lambl 69

toho, že ty Telce bývaly bydlístem zemanů, jelikož jsou
na panských polích a zahrádách podobně tomu jména mají.
Tak se jmenuje panská zahrada pod Telci nad potokem
tvořící »Branka« i doufám naležeti i nějaké zče, anžto
Sibrony topografie Kákov. kraje zde stávalo sídlo rytíř-
ské, náleževší Albr. & Waldsteinovi a Adamu z Kroupova.

Uvoluji se vůbec milerád, ku vypracování me-
zích ještě osobných vzájemně radě Wádnostině upo-
sknouti i do danyh mne přecpsání se řádit. Item
i volný, zhotoviti úplnější popis a map krajino-
kres, prakti více tato nabude veliké důležitosti, že by
na př. záhodno bylo, v musejním časopise obsádně
se zmíniti. Nýsja přelíš zbytek ve znání starobylosti
nemohu tvrditi, že by z mince bylo skutečně z pohan-
ských dob byly; než ujistování zdejšeho p. administrátora
p. Daněš, jež nalezu tomuto velkou cenu připsuje,
mne v tom potvrzuje.

Závěrně musím poděkovati, že pečlivě se vším
schována u zdejšeho úřadu i že — máj záležitost tuto
s strany ~~me~~ zpráv na vyšší místa a vřeknost naší na
starosti (nyak nedoquostim, aby snad všeobecně ruky buď ustádně
aneb snad utratiti z toho něco mohly. Poznámí se to hned i p.
hraběti Františku Thurnovi p. synu i) z jehož rukou se
celý poklad této Wádnosti nepochybně dostane.
Kažte mě, prosím, nějakou odpovědí poučiti, jak se dále
zachováwati dlužno.

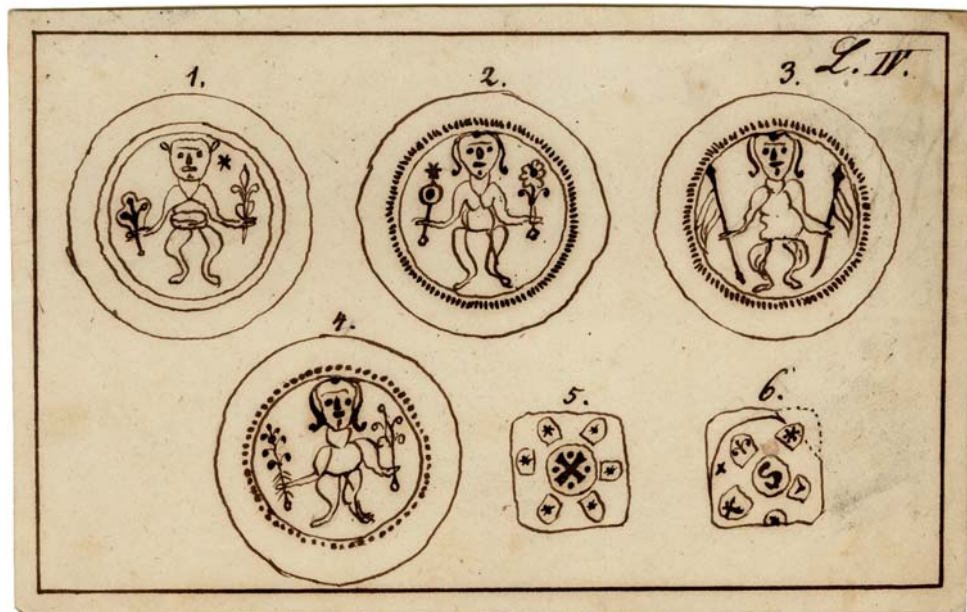
Poháněje ruky Wádnostiny zůstávám se vši náctou
Wádnosti vždy ochotný

Na Peruci dne 17. května
1846. Jan Fr. Vocel

Karol Milan Lambl
Karlovarský

Obr. 2. Poslední strana dopisu K. M. Lambla J. E. Vocelovi o nález z Klobuk ze 17. května 1846 (Lambl 1846a).

Pokud jde o nalezené mince, nepouští se Lambl ve svém dopise Vocelovi na rozdíl od novinového článku do popisu jednotlivých kusů, ale volí obecnější pohled a rozlišuje několik druhů, které charakterizuje (obr. 2). A vůbec nejdůležitější je fakt, že ke svému dopisu připojil kresby (obr. 3).

Obr. 3. Typy brakteátů z nálezů z Klobuk na kresbě K. M. Lambla přiložené k dopisu ze 17. května 1846 (Lambl 1846b).

Označuje je čísly III a IV; nevíme, zda listy I a II představují stránky dopisu, nebo zda jimi byly označeny ještě další kresby. Ze všech se bohužel zachovala jen jedna (IV), zpodobňující šest mincovních typů, které Lambl uvádí v popisu, a z nichž si můžeme spolu s popisem v *Pražských novinách* udělat určitou představu o složení nálezů. Jestliže novinové články jsou dnes dostupné snáze než do nedávna, dopis a kreslená tabulka zůstaly založeny v archivu a nikdo si jich nepovšiml, ačkoli jsou podstatné pro numismatické posouzení nálezů. Snad právě proto se o nálezů nezmiňují ani nejvýznamnější práce o českém vrcholně středověkém mincovnictví.

Jan Erazim Vocel pochopil význam nálezů, o němž se mezitím v pražských listech objevily další zprávy, zčásti přebírající Lamblovu domněnku o pohanských bůžcích (přílohy 3, 4, pak 9). Ve svém sdělení redakci *Bohemie*, následně uveřejněném nejen v tomto listě (příloha 7), ale současně i ve vídeňském kulturním časopise,⁶ tuto romantickou fantazii odmítl a s odvoláním na spis Josefa Madera⁷ prohlásil nalezené mince za brakteáty blízké mincím markraběte Oty Braniborského, poručníka nedospělého krále Václava II. po smrti jeho otce Přemysla II. Otakara.

⁶ Vocel 1846b, s. 847.

⁷ Mader 1797.

Publikací v novinách a časopisech však osudy klobuckého nálezů nekončily. Na rozdíl od Lamblovy jednoduché představy šly cestami dosti složitými a není bez významu alespoň zhruba je sledovat, protože ukazují úřední zacházení s nálezy právě v přelomové době, kdy vstupovaly v platnost nové právní předpisy jich se týkající a měnily se instituce péčí o ně pověřené.

V Národním archivu v Praze (1. oddělení), ve fondu vzniklém z činnosti zemského gubernia jako nejvyššího zemského správního úřadu, je dochován konvolut písemností (originálů i konceptů) úřední korespondence ve věci klobuckého nálezů. Z jeho obsahu je možné rekonstruovat celý proces.

Krajský úřad Rakovnického kraje ve Slaném obdržel zprávu peruckého patrimoniálního úřadu o nálezů a dne 29. května 1846 ji postoupil zemskému guberniu do Prahy s protokolem o šetření v této věci a se třemi mincemi na ukázkou a žádal o rozhodnutí, zda ohledně mincí vyhovět žádosti peruckého panství o jejich ponechání vrchnosti (hraběti Františku Thun-Hohensteinovi), nebo je považovat za poklad podle občanského zákoníku a podle toho postupovat (obr. 4; příloha 5).⁸ Gubernium 7. června rozhodlo tyto tři mince vrátit zasilateli s tím, že podle guberniálního nařízení z roku 1828 o povinnosti předkládat všechny numismatické a archeologické nálezy má perucký úřad shromáždit všechny mince z nálezů a do 30. června je i s nádobou zaslat na gubernium.

Krajský úřad požádal o prodloužení lhůty do 15. září, což mu bylo povoleno s upozorněním na mezitím vyšlé nové předpisy o zacházení s poklady.⁹ Ale teprve 2. října úřad zaslal nádobu se 63 mincemi s informací, že dalších 20 mincí si ponechal hrabě Thun-Hohenstein jako zákonnou třetinu pro nálezce, a dotazem, zda je má poslat dodatečně. Gubernium se spokojilo se zaslаныmi mincemi a obrátilo se na studijní ředitelství Filosofické fakulty pražské Karlo-Ferdinandovy univerzity se žádostí, aby c. k. profesor numismatiky Jan Helbling z Hirzenfeldu¹⁰ (1789–1865) do 15. listopadu vydal posudek k zaslánymincím, zda jsou natolik důležité, aby byl nález oznámen C. k. kabinetu mincí a antik ve Vídni.

Helblingův posudek (obr. 5; příloha 10) je datován 4. prosince 1846, obsahuje rámcový popis a určení mincí a na závěr pak autorovu žádost, aby nález byl darován do univerzitního numismatického kabinetu a nádoba do Českého (Národního) muzea.

⁸ Všeobecný občanský zákoník z roku 1811 – část o nakládání s nalezenými poklady (§ 398–401), doplněný dekretem dvorské kanceláře z 5. března 1812 a guberniálním nařízením čj. 36878 ze 30. srpna 1828: nález pokladu musí nálezce ohlásit vrchnosti a ta zemskému úřadu. O poklad se dělí třetinou stát, nálezce a majitel pozemku; nález starých mincí musí být předtím zaslán do Vídně k případnému výběru pro c. k. kabinet mincí a antik; srov. *Sklenář 2011b*, s. 6, 78–79.

⁹ Dekret dvorské kanceláře z 15. června 1846, čj. 19704 (v Čechách uplatněný prostřednictvím guberniálního cirkulárního nařízení z 2. července 1846, čj. 38613), který zrušil třetinu pro stát (nadále se nález dělil mezi majitele pozemku a nálezce stejným dílem) i povinnost zasílat každý nález do vídeňského c. k. kabinetu mincí a antik. Jeho doplňkem byl dekret ze 14. srpna (v Čechách prostřednictvím guberniálního dekretu z 1. září 1846); srov. *Sklenář 2011b*, s. 7, 81–82.

¹⁰ Jan Helbling rytíř z Hirzenfeldu převzal v roce 1817 po prof. Františku Antonínu Steinském (1752–1816) přednášení pomocných historických věd na pražské univerzitě, v numismatice měl zvláštní zálibu a založil univerzitní kabinet mincí; viz např. *Markus 1933; Nohejlová-Prátová – Šimek 1971*, s. 22–24.

Hoehlobliches k. k. böhmisches Landesgubernium!

No 63908

Der allergnädigste vollmähigste Herr
 k. k. Hofrath, ich gehehrt in Langensfeld
 und der ihm durch das lobliche k. k.
 Studiendirectorat zugekommene
 63 in einem Urnen befindlich gewesene
 bei Práitz gefundene Münzen:
 fünf Pfennige nämlich drei Schilling
 sind, mit vier aus dem Mittelalter stammende
 nämlich 24 Schillinge sind nämlich
 genau auf der Tafel V, No 48 von
 dem k. k. Hofrath über den k. k. Hofrath
 schen, im k. k. Hofrath der böhmischen
 von Hofrath J. Mader, in Druck
 gesetzte Urtheil, im III Bande der
 meine Abhandlungen in k. k. böhm.
 Hofrath der Münzgeschichten in 4 to, 1798
 und werden nach Seite 96 - Otto dem
 III von dem k. k. Hofrath, Maximilian
 von dem k. k. Hofrath und Práitz, +
 1267, zugehörig und genau wahr,
 nämlich drei Schillinge, fünf Pfennige,

Obr. 5. Posudek J. Helblinga z Hirzenfeldu k nálezu z Klobuk ze 4. prosince 1846 (Helbling 1846).

Když univerzita mince vrátila (12. prosince), obrátilo se gubernium na úřad nejvyššího komorníka ve Vídni, který dohlížel na císařské sbírky, a ve smyslu dvorského dekretu z 15. června 1846 jej informovalo o klobuckém nálezů mincí i o tom, že profesor Helbling uznal užitečnost jejich uložení v kabinetu, pokud tam nejsou zastoupeny. Nejvyšší komorník, kníže Moritz von Dietrichstein-Proskau-Leslie, poděkoval 20. února 1847 za zaslání a sdělil, že c. k. sbírky si ponechají dva brakteáty a sedm drobných jednostranných plechových mincí, za něž poukáží náhradu ve výši 2 zl. a 30 kr., zbytek i s nádobou a dobrozdáním vrací do Prahy. O tomto výsledku informovalo gubernium rakovnický krajský úřad přípisem ze 6. března 1847.

Tím informace o tomto případě v zásadě končí – kromě jedné maličkosti: 23. srpna 1852 zemská hlavní pokladna v Praze dopsala na c. k. místodržitelství v Praze (jež mezitím nahradilo staré gubernium), že od 2. července 1846 jsou zde deponovány tři zaslání mince (jedna celá, jedna polovina a jedna drobná plechová mince), a protože není známo, co s nimi, žádá pokladna o dispoziční, jak s nimi naložit. Nebyly tedy mince guberniu vráceny, jak by se z tehdejších akt zdálo, ale šest let tu zůstaly ležet.

Tak jako se klobucký nález sám vynořil do komplikované situace s vydáním nových právních předpisů o nálezech a pokladech, tak i tento jeho „pohrobek“ narazil na okolnost, že ve správní oblasti mezitím proběhla řada zásadních změn. Místodržitelství jako nástupce gubernia nemohlo sdělit tuto informaci krajskému úřadu Rakovnického kraje, protože ten byl mezitím zrušen. Obrátilo se tedy na nově vzniklou krajskou vládu Pražského kraje přípisem z 12. září 1852: informovalo ji, že jde o mince nalezené roku 1846 u Vrbičan, které byly při uzavření celé záležitosti bývalým guberniem (6. března 1847, čj. 712865) opomenuty a nyní mají být dodatečně odeslány k dalšímu použití. Bohužel nevíme kam, protože písař konceptu udělal místo vypisování názvu jen jakousi muří nohu; snad tedy šlo o krajskou vládu. K expedici došlo zřejmě 2. října 1852.

Na závěr si tedy můžeme udělat určitou konkrétnější představu o osudech nálezů. Nebyl zachován vcelku, nýbrž rozdělen na několik částí:

1/ 20 brakteátů si ponechal hrabě Thun-Hohenstein jako podíl pro nálezce (nevíme, jestli je předal svému poddanému Hronovi, nebo jej spíše odškodnil finančně a mince si ponechal do svých sbírek; rozhodně to nebyla zákonná polovina pro nálezce);

2/ tři kusy (jeden brakteát celý, jeden půlený a jedna drobná mince) byly zaslány zemské hlavní pokladně, zde zapomenuty a v roce 1852 vráceny (co se s nimi pak stalo, nevíme);

3/ dva brakteáty a sedm menších mincí si ponechal C. k. kabinet mincí a antik ve Vídni (jediná část klobuckého pokladu, která by se ve sbírce nynějšího Mincovního kabinetu Uměleckohistorického muzea ve Vídni možná dala dohledat, pokud nebyla podle tehdejších zvyklostí rozřazena bez zachování lokality);

4/ 51 zbývajících mincí bylo zřejmě vráceno přes krajský úřad správě peruckého dominia a jejich další osud neznáme.

Ve světle těchto skutečností můžeme posoudit zprávy K. M. Lambla. Ten původně v dopise ze 17. května 1846 uvádí, že celý poklad je uložen na peruckém úřadu a bude vrchností nepochybně věnován Národnímu muzeu. Jinak ale vyznívá dopis, který Lambl v roce 1858 přiložil ke svému daru pravěké kamenné sekerky z Vrbičan do Národního muzea (obr. 6): uvádí, že mince, které sám našel (!), „dílem do museum českého, dílem do cís. sbírky vídeňské byl odevzdal, a dílem ještě u sebe chovám.“¹¹ I v případě, že je pravda, zůstává však osud uvedených tří částí nejasný. Další dar do Vídně je vzhledem k úředně uspokojenému zájmu C. k. kabinetu nepravděpodobný, ani v pravidelných zprávách o přírůstcích Národního muzea není žádný záznam o daru brakteátů,¹² ostatně žádné mince z tohoto nálezů nejsou v numismatické sbírce Národního muzea ani evidovány,¹³ a pokud nějaká část přece jen zůstala v Lamblových rukou, nebyla její perspektiva nadějná. Už roku 1863 po roztržce s Komersem odešel Lambl do Križevce v Chorvatsku, po penzionování (1874) se vrátil do Čech a žil v Praze, ale po nějakém čase se ujal vedení meliorací na velkostatku Ostellato u Ferrary v severní Itálii, kde za několik let zemřel.

Klobucký „poklad“ tedy – poté, co nějaký čas cestoval po rakouské monarchii – sdílel nepříznivý osud mnoha dalších podobných nálezů. Nicméně na rozdíl od většiny z nich se dočkal řady zpráv v denním i jiném tisku, dokonce i Josef Kajetán Tyl napsal o něm informaci do svého *Pražského posla* (příloha 9). Soubor tiskových i archivních dokumentů včetně kresby mincí dovoluje tak přece jen pokročit za pouhé konstatování výskytu brakteátů a obecné datování do 13. století. Vzhled šesti nakreslených mincí odkazuje k míšeňským ražbám 1. čtvrtiny 13. století (obr. 3:1–4) a asi o dvě desetiletí starším chebským čtyřhranným fenikům (obr. 3:5–6). Ale ponechme zhodnocení obsažených informací numismatikům; účelem tohoto článku bylo upozornit na zapomenuté archivní prameny, které téměř po dvou stoletích mohou konečně ve věci jednoho ztraceného hromadného nálezů rozšířit naše poznání.

Pozornost si ještě zaslouží keramická nádoba sloužící jako obal mincovního depotu, ale ve všech dobových textech podle romantických zvyklostí označována výrazem „urna“, ačkoli o tomto účelu nemohlo být řeči. Ta byla nejprve chována na peruckém vrchnostenském úřadě, kde Lambl zajistil její uložení a sliboval dbát o ni. Poté za nezájmu všech dotčených míst cestovala jako přívažek s mincemi do Prahy a Vídně a nakonec snad zpět do Peruce (Helblingův návrh na darování muzeu nebyl zřejmě brán v úvahu – soudobé seznamy darů v *Časopise českého Musea* ji neuvádějí). Tam její stopa končí; nejspíše zmizela v běhu událostí, které přinesl rok 1848, zrušení panských úřadů a Lamblův odchod do severočeské Libverdy. Není také vyloučeno, že skončila v archeologické sbírce hrabat Thun-Hohensteinů na zámku

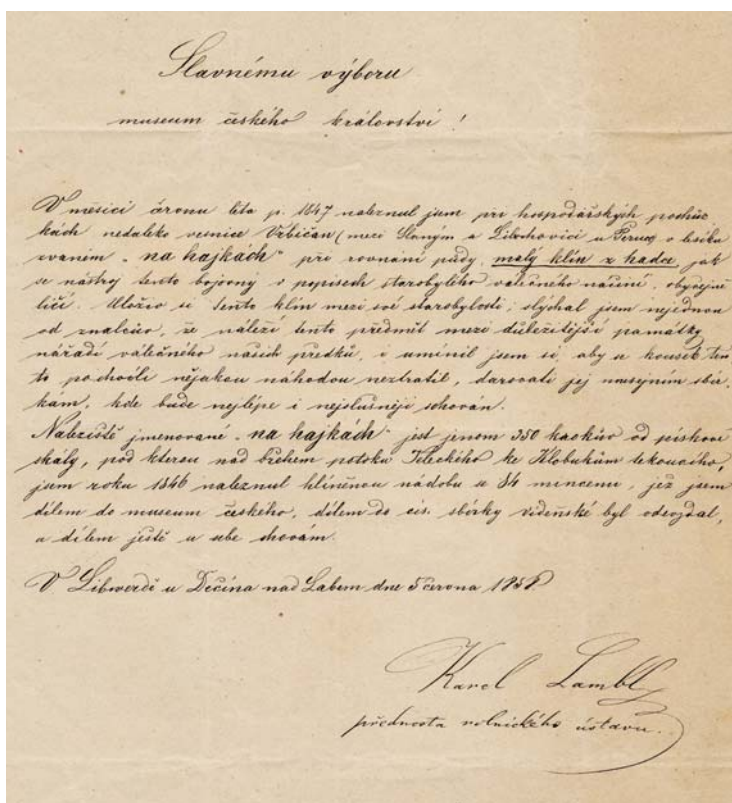
¹¹ Lambl 1858 zde udává zřejmě omylem původní počet mincí 84; srov. Sklenář 2011a, s. 360, heslo 863/1.

¹² Jediný záznam se jménem K. M. Lambla je z podzimu 1847, kdy sem věnoval – bez udání naleziště – tři bronzové jehlice, bronzovou nádobku, zlomek kamenného mlátu a „kolečka z jakési černé hmoty“, což ovšem nebyly brakteáty, ale terčik(y?) ze spropelitu či švartny, produkty výroby náramků v době laténské; viz Anonym 1848, s. 99; srov. Sklenář 2011a, s. 222, heslo 538/1.

¹³ Za informaci děkuji Mgr. Petru Schneiderovi z numismatického oddělení Národního muzea.

v Děčíně, ačkoli se mezi nálezy, které po různých peripetiích skončily ve sbírkách Oblastního muzea v Děčíně, nenachází.¹⁴ Ostatně ji nezná ani soupis nádob datovaných mincemi v Čechách.¹⁵

V takové situaci by pomohla kresba, kterou Lambl opatřil stejně jako vzorky mincí, ta se ale bohužel nedochovala. Aspoň ji také dosti podrobně popsal: podle všeho šlo o nádobu světlého nažloutlého povrchu, střepu s výrazným křemenným ostřivem, asi 10,5 cm vysokou a na podhrdlí zdobenou třemi oběžnými rýhami pod sebou, resp. šroubovicí. Vezmeme-li v úvahu další měrné údaje – podstava o průměru asi 5 cm, průměr výdutě asi 8,5 cm a ústí jen asi 3,7 cm, vychází z nich nejspíše drobná nádoba lahovitého tvaru, jaké byly k ukládání mincí do země používány už od raného středověku.¹⁶

Obr. 6. Dopis K. M. Lambla Národnímu muzeu z 5. června 1858 (Lambl 1858).

¹⁴ Gabriel 1987.

¹⁵ Radoměřský – Richter 1974.

¹⁶ Popisu nádoby z Klobuk se podobají nejspíše tvary nádob z Českého Brodu a Lukovny z poslední čtvrtiny 13. století; viz Radoměřský – Richter 1974, s. 81–82, č. 33, s. 83–84, č. 40.

Příloha 1

Dopis K. M. Lambla J. E. Vocelovi, Peruc 17. května 1846.¹⁷

Vysoce učený, velectěný Pane!

Pokládaje sobě za svatou povinnost, ku objevení a obeznámení starožitnin všemožně i všestranně přispívati, hledím povždy blížký mně lid na cenu věcí starobylých a zbytků všeho druhu vzácných pro nás upozorniti, rovněž i příslibením odměny k lakavému oznámení jakýchkoliv nálezů povzbuzovati. I byl jsem v usilování svém dnešního dne náramně potěšen výsledkem následovní události.

Ráno v 9 hodin přišel jeden ze služebníkův panských (J. Prošek, šafář ve Vrbičanech) ke mně i okázal mi nějaké prý „staré plíšky“ dokládaje, že jich panský oráč F. Hron našel minulý pátek (15/V 1846) při kopání písku „celou baňku“. Nahlédnuv na ně shledal jsem na nich všech obraz jakého-si bůžka rozličně ozbrojeného, i domnívaje se, žeby ta zdánlivá „baňka“ byla pohanskou popelnicí, žádoucně jsem sobě přál, záležitost tuto vyšetřenu míti, a to tím více, an jsem již zaslechnouti musel, že se prožluklý žid a jiní pobertové o tyto vzácné věci ucházeli.

Požádav za příčinou toho p. představeného (ouřadního E. Magersteina) o svolení ku rychlému vzdálení se do odlehlé trochu dědiny podporován jsme byl k brzskému uskutečnění zámyslu svých kočárem nakvap zapřaženým. Asi po 12té hodině dojel jsem do Vrbičan, i vyhledav osudného oráče vlídnými slovy ku vydání nalezené „baňky“ s plíškami jsem jej měl, načež ovšem celou popelnicí s několika mincemi od něho jsem vymohl, spolu ale se i dozvěděl, že již semotam lecos rozdal! I jal jsem všechny tyto nevčasné dary bez meškání sháněti, i sehnal jsem bohudíky juž všecky až na dva, kterýchž se bohdá – věda kde jsou – nepochybně též dopídím. Mámf tedy juž nyní

velkých (co saský tolar) kulatých celých 36 kusů,

” ” ” polovičných 15 ” ,

a malých (co pětník stříb.) čtverhraných celých 31 ” s několika ještě zlomkami. Ty velké jsou čistě stříbrné, a dle obrazu čtvery; na všech totiž sice jakýsi bůžek sedí s kulatou tváří a rozpřaženým rukama, na některých však (viz L. IV. č. 1) jest ušatý, drže v jedné ruce jakýsi hrot, v druhé znak [srov. obr. 3], na druhých (L. IV. č. 2) má jakési hrubé kadeře a drží jakési palcáty v rukou, na jiných opět (L. IV. č. 3) má dvě korouhve po obou stranách v rukou, na posledním druhu konečně jakési větve drží. Č. 3 a 4 jsou nejhojnější; č. 5 jest slika malých, silnou plístou (snad patinou?) potažených čtverhraných penízků, které se z mědi a cínu býti zdají. Taktéž i č. 6, kde u prostřed znak, podobný hadu, aneb na ořeřejších penězích, našemu latinskému S se jeví.

Penízky tyto, jmenovitě ty velké, jsou náramně tenké, ale dobře stříbrné.

Popelnice hlíněná (vlastně z hlíny křemenem míchané) barvy špinavě žluté jest 4 palce vysoká, vespod na dně 2 palce, u prostřed 3 palce a 2 čárky, nahoře 1 palec

¹⁷ Lambl 1846a.

6 čárek a v otvoru samém 1 palec 5 čárek široká – jak přiložený lístek III okazuje; z hora jdou 3 pruhy kolem. Bystrým kopáním byl nahoře kousek uražen, kterého jsem se bohužel domakati nemohl; víčko nebylo žádné i otvor byl kusem kamena pís-kového zandán.

Spočítav všecko a ujistiv milého oráče, že jej odměna nemine, odebral jsem se s ním k nalezeníšti. Jestliť to stráň, nazvaná „na Skalách“ i leží vedle samého potoka „Teleckého“, z něhož se času jarního naplavený písek na spodní části stráně usazuje. Místo, kde právě popelnice v písku zaryta ležela (šíkmo), jest 510 kroků od vesnice Vrbičan k jihu (totiž od prvního stavení – obecního špejcharu) vzdálené a nezáleží v ničem než naplavených vrstvách písku, pod níž skála písková leží. Nadzminěný oráč F. Hron vypravoval mi, že se mu tam písek, jenž k panským stavbám do dvora se odváží, prý „dobře bral“, pročez sypké místa vyhledával i tím způsobem za kus čnější skály se dostal, kde nádoba s penězy před proudem rozvodněného potoka jaksi ukryta byla. Potok tento vzniká as půl hodiny odtuď za vesnicí Telci, teče okolo vesničky Skal a Telec (kde pevný rytířský hrad býval) a naráží svým záhybem právě na naše nalezeníště. Jsem pak domnění toho, že ty Telce bývaly bydlištěm zemanů, jelikož jména panských polí a zahrad podobné tomu jména mají. Tak se jmenuje panská zahrada pod Telci nad potokem ležící „Branka“ i doufám nalézt i nějaké zdě, an dle Šalerovy topografie Rakovn. kraje zde stávalo sídlo rytířské, náleževší Albr. Waldsteinovi a Adamu z Roupova.

Uvoluji se vůbec milerád, ku vypátrání možných ještě podobných vzácnin radě Vašnostině uposlechnouti i dle daných mně předpisů se řídit. Jsem i volný, zhotoviti úplnější popis a krajinokres, pakli věc tato nabude tolik důležitosti, že by na př. záhodno bylo, v musejním časopise obšírněji se o ní zmíniti. Nejsa příliš zběhlý ve znání starobylostí nemohu tvrdit, že by mince tyto skutečně z pohanských dob byly; než ujišťování zdejšího p. administrátora pát. Daneše, jenž nálezu tomuto velkou cenu připisuje, mne v tom potvrzuje.

Závěrně musím podotknouti, že popelnice se vším schována u zdejšího úřadu a že – maje záležitost tuto s strany zpráv na vyšší místa a vrchnost naší na starosti nijak nedopustím, aby snad všetečné ruky buď uškoditi aneb snad utratiti z toho něco mohly. Oznamí se to hned i p. hraběti Františku Thunovi (synu) z jehož rukou se celý poklad tento Vašností nepochybně dostane. Račte mě, prosím, nějakou odpovědí po-učiti, jak se dále zachovávat dlužno.

Očekávaje řádky Vašnostiny zůstávám se vši úctou Vašností vždy ochotný

Na Peruci dne 17. května 1846.

Karel Milan Lambl
kancelářský

Příloha 2

Zpráva K. M. Lambla uveřejněná v *Pražských novinách* 21. května 1846.¹⁸

*Z Peruce. V pátek dne 15. května t. r. učiněn byl od zdejšího panského oráče F. Hrona znamenitý nález. Při kopání písku v údolí Telecko-Vrbičanském vrazil totiž nadřechený čeledín kopáčem do písku (vedle potoka Teleckého) strkaným na jakousi hlíněnou nádobu, i vyňav ji z kyprého písku, shledal, že skoro plna stříbrných a jiných velmi starých peněz byla. Dověděv se níže psaný událost tuto v neděli dne 17. t. m. o deváté předpolední hodině, odebral se bez meškání do bydliště zmíněného chasníka (t. zdejšímu panství poddané vesnice Vrbičan *), i jal se věci rozdané již mezi židy a další poberty shledávati, čímž nejen popelnici, nýbrž i veškeré mince (až na dvě, které bohdá též dostati doufá), získal. Jest jich dohromady 83, totiž 36 kula-tých, velkých co Saský dolar /sic/, ze stříbra, však velmi tenkých, pak 15 půlek z ná-podobných kusů, konečně 32 čtverhranných malých, z jakési smíšeniny mědi a stříbra neb cínu, o něco tlustější než svrchu řečené velké. Ony velké opatřeny jsou obrazem jakéhosi bůžka (Peruna?) napolo sedícího, velmi hlavatého a okatého; na některých patrný jsou jakési klikaté tahy (na způsob bleska) pod nohama zmíněného bůžka, jenž na rozličných exemplářích rozličně drží znaky v rukou, totiž:*

1. v pravici i v levici korouhev (5 kusů).
 2. v obou rukou jakési větve (9 kusů).
 3. v pravici hrot, v levici žezlo (1 kus).
 4. „ jakýsi ohvězděný znak, v levici žezlo (1 kus).
 5. „ žezlo, v levici na boky opřené jakousi okřídlenou hůl;
 6. v pravici jakousi zoubkovanou násadu, na níž na vrchu koule stojí, v levici ja-kousi květinu;
 7. v pravici šíp k jedné straně zakroucený, v levici žezlo;
 8. „ hrot, v levici trojlíst ze dvou nad sebou stojících koulí vycházející;
 9. dvě květiny po obou stranách (v rukou);
 10. tentýž bůžek s jakousi sponkou s kroužkem na krku a klikatými tahy (podob-nými blesku) pod nohama; opasek jaksi vykládaný;
 11. v pravici dlouholistá, v levici makovitá květina, bez klikatin;
 12. v pravici šíp dolů k zemi napřažený, navrch závitkovitě zatočený, v levici žezlo, po straně lupenami, navrch koulí a hvězdou okrášlený;
 13. v pravici meč, v levici žezlo;
 14. „ jakousi hvězdu nad kruhem, v němž koule jest, v levici květinu růžo-vitou;
 15. Ostatní nejsou ouplně znalé.
- Ty polovice jsou taktéž ozdobeny; povstaly oumyslným (dávným) rozříznutím i jsou nejvíce liché na př. dvě levé půle bůžka okorouhveného.*

¹⁸ Lambl 1846c, s. 171–172.

* Pro rozdíl od druhých Vrbičan litom. kr.

Malé čtverhranné mince záleží z následovních druhů:

1. Z prostřed hvězda sedmihránná, vůkol nic;
2. Kříž, okolo had co kruh s velmi patrnou hlavou, vůkol sedm pětihrotných hvězd;
3. U prostřed jakýsi rak, vůkol pět pětihrotných hvězd;
4. „ had co kruh okolo jakéhosi krku, vůkol pět pětihrotných hvězd;
5. U prostřed labuť, hlavatá a uchatá; vůkol otřelé hvězdy;
6. „ jakási psí hlava; vůkol 5 šestihránných hvězd;
7. „ otřelý znak; vůkol 5 šestihránných hlav;
8. „ kříž s vroubkovaným okolkem, vůkol pět šestihránných hvězd;
9. U prostřed kříž X se čtyřmi body v mezerách, vůkol pět pětihránných hvězd.
10. U prostřed pták rozkřídlený, vůkol několik otřelých hvězd.
11. U prostřed kříž s holemi opět zkříženými, vůkol nestejně hvězdy.
12. U prostřed znak, podobný tlustému S, končící hlavou ptačí, vůkol tři hvězdy šestihrotní, 1 křížek, pak svršek jakési berly, kladívko a ještě jeden nehrubě patrný znak.

Popelnice jest z hrubé hlíny míchané křemenem; vysoká 4 palce, široká u dna 2 palce, u prostřed vejšky 3 p., 2 čárky, u otvoru 1 palec a 8 čárek, celá hořejší šíře 2 p. 6 č. – Ostatně má na hořejší části 3 obručové pruhy. Oráči F. Hronovi připověděla se slušná odměna a popelnice se vším uložena u ředitelského úřadu Peruckého.

Ležela u paty stráně, jmenované „na Skalách“ mezi pískem, naplavovaným od narážejícího zde na pískovou skálu Teleckého potoka; byla však hluboko v písku zarýta, pod starými vrstvami za kusem čnějící skály. Místo toto vzdáleno jest 510 kroků od Vrbičanské obecní sejdky k jihu.

Karel Mil. Lambl.

Příloha 3

Anonymní zpráva uveřejněná v deníku *Bohemia* 22. května 1846.¹⁹

Auf der Herrschaft Peruc in dem Thal zwischen den Dörfern Telec und Vrbičan fand am 15. Mai ein Bauer beim Sandgraben ein thönernes Gefäß mit 83 alten Münzen. 36 von der Größe sächsischer Thaler, nur sehr dünn, und aus Silber, 15 Hälften gleicher Münzen, 32 dickere viereckige aus einer Mischung von Silber und Zinn. Das Gepräge (Götzengestalten mit verschiedenen Attributen, ferner allerlei Thiergestalten, Sterne u. s. w.) deutet auf die Heidenzeit. Das Gefäß (eine Aschurne) mit dem Schatz wurde beim Perucer Amt deponiert.

¹⁹ Anonym 1846a, s. 4.

Příloha 4

Anonymní zpráva uveřejněná v časopise *Květy* 26. května 1846.²⁰

Na panství Peruckém mezi vesnicemi Telčem a Vrbičany nalezl vrchnostenský oráč Hron při kopání písku hlíněnou nádobu, plnou stříbrných i jiných peněz, které, jak se zdá, jsou z pohanské doby. Perucký aktuár, pan Karel Milan Lambl, zvědév o tom, zachránil vzácné ty mince před chtivými Židy, kteří na ně již byli padli, a prozatím chovají se na zámku Peruckém. Jest jich dohromady 83, mezi nimiž nalezájí se mnohé důmyslně rozdvojené. S dychtivostí očekáváme zevrubnější ohlédání jejich některým učeným znalcem vlastenským.

Příloha 5

Dopis krajského hejtmána Rakovnického kraje K. Fortwänglera zemskému guberniu, Slaný 29. května 1846.²¹

7197

Hochlöbliches kais. könig. Landesgubernium.

Im Anschluße wird Einem hochlöblichen kk. Landes-Gubernium die Anzeige des Amtes der Herrschaft Perutz, daß von dem wrbitschaner Maierhofsknecht Joseph Hrom [sic!] während des Sandgrabens eine Urne mit Brakteaten gefunden worden sey, samt dem Erhebungsprotokolle hierüber und 3 Stück dieser Münzen mit dem gehorsamsten Bemerken ehrfurchtsvoll vorgelegt, daß sich die übrigen Münzen in den Händen der peruzer Obrigkeit des Herrn Grafen Franz Thun Hohenstein befinden und daß es von dem hohen Ermessen Eines hochlöblichen kk. Landesguberniums abhängen werde, der von dem Amte hinsichtlich der Verwendung dieser Münzen gestellten Bitte zu willfahren, oder aber diese Münzen als einen Schatz zu behandeln und selbe hiernach ihrem weiteren Zwecke zuzuführen.

Rakonitzer kk. Kreisamt.

Schlan der 29. Mai 1846.

K Fortwängler

Příloha 6

Anonymní zpráva uveřejněná v deníku *Bohemia* 28. května 1846.²²

(Peruc.) In der Nachricht von dem Brakteatenfund bei Wrbičan (s. Nr. 69) ist zu berichten, daß dieser Fund auf dem Gemeindegrunde des Dorfes Klobuk, welcher hier eng in die Wrbičaner Gemeindgründe eingreift, also auf der Herrschaft Wrana und nicht Peruc geschah.

²⁰ *Anonym 1846b*, s. 250.

²¹ *Fortwängler 1846*.

²² *Anonym 1846c*, s. 4.

Příloha 7

Zpráva J. E. Vocela uveřejněná v deníku *Bohemia* 14. června 1846.²³

Betreffend den Münzenfund in Peruc.

*Oeffentliche Blätter brachten unlängst die Nachricht von einem Münzenfunde auf der gräflich Thun'schen Herrschaft **Peruc**, wodurch die Aufmerksamkeit der Freunde vaterländischer Alterthümer in hohem Grade angeregt wurde, weil jene Münzen als „aus der heidnischen Vorzeit herrührend“ bezeichnet wurden. Da mir durch die Gefälligkeit des Wirthschaftsbeamten, Herrn K. Lambl eine Abbildung jener Münzen zugekommen ist, so sehe ich mich, um Mißverständnissen und unnützen Anfragen vorzubeugen, veranlaßt anzudeuten, daß die fraglichen Münzen Brakteate sind, welche – nach der flüchtigen Abbildung derselben zu urtheilen – die größte Aehnlichkeit mit jenen Brakteaten haben, welche gemeinlich Otto dem Langen, Markgrafen von Brandenburg, dem Vormunde König Wenzel II. zugeschrieben werden. (Siehe Maders Versuche über die Brakteaten Taf. III., IV. und V.).*

J. Er. Wocel.

Příloha 8

Anonymní zpráva uveřejněná v časopise *Květy* 16. června 1846.²⁴

Co se týče nalezených blíž Peruce peněz, o nichžto v č. 62 zprávu jsme podali z Pražských novin vyňatou, kde vyhlášeny byly za pohanské, projevíli jsme v témž čísle přání, aby brzy zevrubněji ohlédány byly některým učeným znalcem vlastenským. To se již stalo, neboť pan Vocel, obdržev od pana Lambla výkresy těch mincí, poznal je za brakteaty, jenž největší podobnost mají k oněm, které se obyčejně Ottovi dlouhému, markhraběti braniborskému a poručníku krále Václava II. připisují, což tuto k uwarování se všelikého nedorozumění veřejně se ohlašuje.

Příloha 9

Zpráva J. K. Tyla uveřejněná v časopise *Pražský posel* roku 1846.²⁵

Starožitnosti. *U Peruce, v rakovnickém kraji, vykopal minulý měsíc panský oráč Hron v písku hlíněnou nádobu, skoro plnou stříbrných, velmi starých peněz. Bylo jich 83 dohromady: 36 kulatých jako tolar, ale tenkých, 15 půlek takového peníze a 32 čtyřhranných malých.*

²³ Vocel 1846a, s. 4.

²⁴ Anonym 1846d, s. 286.

²⁵ Tyl 1846, s. 192.

Příloha 10

Posudek J. Helblinga z Hirzenfeldu k nálezu z Klobuk, Praha 4. prosince 1846.²⁶

Hochlöbliches K. K. böhmisches Landesgubernium!

Nro. 63.908

Der ehrfurchtsvoll unterzeichnete Prof. äußert sich gehorsamst in Beziehung auf die ihm durch das löbliche K. K. Studiendirectorat zugekommenen 63 in einer Urne befindlich gewesenen bei Perutz gefundenen Münzen: daß dieselben sämtlich Brakteaten sind, mithin aus dem Mittelalter stammen; nemlich 24 derselben sind ähnlich jenen auf der Tafel V, Nro 48 vorkommenden des Versuches über die Brakteaten, insbesondere die böhmischen, vom prof. Jos. Mader, in Druck herausgekommen, im III Bande der neuen Abhandlungen der kön. böhm. Ges. der Wissenschaften in 4to, 1798 und werden nach Seite 96 – Otto dem III oder dem Frommen, Markgrafen von Brandenburg und Görlitz, + 1267, zugeschrieben und für wahrscheinlich Lausitzische, gehalten, oder sie können auch von dessen Sohne: Otto dem Langen + 1298, Vormund des Königreiches Böhmen, zur Zeit König Wenzl II her seyn, wie der gelehrte Hr. Vocel in einem in der Bohemia erschienenen Bemerkung vermeint.

Diese Brakteaten sind daher zuverlässig aus dem 13 Jahrhunderte, mehr läßt sich mit Gewißheit hierüber nicht angeben, weil selbe insgesamt ohne Schrift- und Zahl-Zeichen sind. 5 derselben sind Nro 46 ähnlich, nur 1 Brakteat einhält eine sizende Person, welche in der rechten Hand einen Krummstab in der linken ein Kreuz hält, ist daher von einem geistlichen Herren, einem Abte oder auch Bischofe, außer Böhmen, zuzuschreiben.

Die 8 halben Stücke sind Nro 48 ähnlich nur fehlen die andern dazu gehörigen Hälften.

Die 25 kleinern Blechmünzen sind österreichisch-Babenbergisch, mithin vor dem Jahre 1246.

Da nun diese Brakteaten zwar verdienen: in einem Kabinette aufbewahrt zu werden, wenn man diese noch nicht hat; auf der andern Seite jedoch schon seit etwa 50 Jahren alle bekannt und größtentheils beschrieben sind, so kann als gewiß betrachtet werden: daß sie sich sämtlich im k. k. Münzkabinette zu Wien befinden. Aus diesem Grunde bittet daher der ehrfurchtsvoll Gefertigte: Ein hohes K. K. Landesgubernium wolle die Gnade haben die Einleitung treffen zu wollen: die sämtlichen unter hoher Gubernial Zahl 63908 vorkommenden Münzen respective Brakteaten dem k. k. Münzkabinette zu Prag, gegen Entschädigung für die Finder, gleichwie den Topf dem böhmischen Museo, zukommen zu lassen.

Prag den 4. Dezember 1846

Johann Helbling v. Hirzenfeld
k. k. Professor

²⁶ Helbling 1846.

Prameny

- Fortwängler, K. 1846:* Dopis krajského hejtmána Rakovnického kraje zemskému guberniu (29. 5. 1846). České gubernium 1841–1855, skupina 42, karton 3263, č. 38/10. Národní archiv. Praha.
- Helbling z Hirzenfeldu, J. 1846:* Posudek o klobuckém nálezu (4. 12. 1846). České gubernium 1841–1855, skupina 42, karton 3263, č. 38/10. Národní archiv. Praha.
- Lambl, K. M. 1846a:* Dopis J. E. Vocelovi (17. 5. 1846). SNM-Archeologický sbor, karton 2, inv. č. 201. Archiv Národního muzea. Praha.
- Lambl, K. M. 1846b:* Vyobrazení mincí k dopisu J. E. Vocelovi (17. 5. 1846). SNM-Archeologický sbor, karton 4, inv. č. 380. Archiv Národního muzea. Praha.
- Lambl, K. M. 1858:* Dopis Národnímu muzeu (5. 6. 1858). Registratura, karton 20, čj. 215/1858. Archiv Národního muzea. Praha.

Literatura

- Anonym 1846a:* bez tit. Bohemia 19, č. 69 (22. 5. 1846), s. 4.
- Anonym 1846b:* bez tit. Květy 13, č. 62 (26. 5. 1846), s. 250.
- Anonym 1846c:* Peruc. Bohemia 19, č. 72 (28. 5. 1846), s. 4.
- Anonym 1846d:* bez tit. Květy 13, č. 71 (16. 6. 1846), s. 286.
- Anonym 1848:* Zpráva o českém Museum (Od počátku Října až do konce Prosince 1847). Časopis českého Museum 22, s. 95–99.
- Gabriel, F. 1987:* Archeologická sbírka Okresního muzea v Děčíně. Děčín.
- Hrubá, M. 2000:* František Daneš. Kněz, vlastenec a pedagog (1807–1892). Ústí nad Labem.
- Lambl, K. M. 1846c:* Z Peruce. Pražské noviny 40 (21. 5. 1846), s. 171–172.
- Mader, J. 1797:* Versuch über die Brakteaten; insbesondere über die Böhmischen. Prag.
- Markus, A. 1933:* Profesor pražské univerzity Jan Helbling z Hirzenfeldu. Časopis Rodopisné společnosti 5, s. 1–8, 49–65.
- Nálezy II/2:* Radoměřský, P. 1956: České, moravské a slezské nálezy mincí údobí brakteátového. In: Nohejlová-Prátová, E. (ed.): Nálezy mincí v Čechách, na Moravě a ve Slezsku. Díl II. Praha, s. 75–111.
- Nohejlová-Prátová, E. – Šimek, E. 1971:* Dvě století vědecké numismatiky v českých zemích (1771–1971). Praha.
- Pšeničková, J. 1965:* Komers a počátky zemědělské školy v Libverdě u Děčína. Z minulosti Děčínska 1, s. 117–133.
- Radoměřský, P. – Richter, M. 1974:* Korpus české středověké keramiky datované mincemi. Sborník Národního muzea v Praze. Řada A – Historie 28, s. 57–168.
- Sklenář, K. 1981:* Jan Erazim Vocel. Zakladatel české archeologie. Praha.
- Sklenář, K. 2011a:* Pravěké a raně středověké nálezy v Čechách do roku 1870. Pramenná základna romantického období české archeologie. Fontes Archaeologici Pragenses 36. Praha.
- Sklenář, K. 2011b:* Vývoj péče o archeologické památky v českých zemích do roku 1989. Sborník Národního muzea v Praze. Řada A – Historie 65, s. 3–106.
- Sklenář, K. 2016:* Bratři Lamblové, zapomenutí archeologové z Plzeňska. Archeologie západních Čech 10, s. 17–22.
- Sklenář, K. 2020:* Archeologie v Čechách v období romantismu (1802–1868). Od Josefa Dobrovského po Jana Erazima Vocela. Fontes Archaeologici Pragenses 47. Praha.

Tyl, J. K. 1846: Starožitnosti. Pražský posel 1, s. 192.

Vocel, J. E. 1846a: Betreffend den Münzenfund in Peruc. Bohemia 19, č. 82 (14. 6.), s. 4.

Vocel, J. E. 1846b: Den Münzenfund in Peruc betreffend. Oesterreichische Blätter für Literatur und Kunst 3, s. 847.

Summary

A Coin Hoard Found between Klobuky and Vrbičany (Kladno District) in 1846

A hoard of more than 83 coins from the turn of the 12th and 13th centuries was found between Klobuky and Vrbičany (Kladno District) in May 1846 during the digging of sand. The coins and container were preserved by Karel Milan Lambl, an economic official at the Peruc Manor and amateur archaeologist.

The original intention of depositing the coins in the National Museum in Prague was apparently not accomplished, nor did the information on the composition of the hoard appear in the academic literature.

Based on the surviving correspondence between Lambl and leading Czech archaeologist Jan Erazim Vocel (Attachment No. 1), including the drawings of some represented coin types (Image No. 3), and Lambl's press report (Attachment No. 2), it is possible to partially reconstruct the find circumstances and the location of the hoard as well as its composition.

Subsequently, Vocel revised some original romantic interpretations which had appeared in the press, and he correctly identified the coins as bracteates from the 13th century (Attachment No. 7). The expertise of Jan Helbling von Hirzenfeld, the Professor of Numismatics at the Charles-Ferdinand University, gives the same opinion (Attachment No. 10).

The aim of this article is to draw attention to forgotten archival sources and contemporary press reports which can extend our knowledge on the coin find from the cadastral territory of Klobuky after 200 years. The numismatic evaluation of the hoard will be published separately.

PhDr. Karel Sklenář, DrSc.
Vinohradská 34
120 00 Praha 2
zuzana.blahova@ff.cuni.cz